ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಮಠದ
ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಜಗದ್ಗುರು ಕರ್ಮಯೋಗಿ
ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ

: ಆಶೀರ್ವಚನ:

ಮಹಾದಾನಿಗಳೂ ದೇಶ ಸೇವಕರೂ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾಕಾರ, ಮಠಾಧಿಪತಿ– ತ್ಯಾಗಿ ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ನೂರಾರು ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಯಶೋಗಾಥೆ ಬರೆಸಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಆಧುನಿಕ ಜೈನ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವುದು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ 'ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಬರಹಗಾರರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಮಾಲಿಕೆ ಯೋಜನೆಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಶುಭಹಾರೈಕೆ.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ
ಚಾರುಶ್ರೀ
೧. ೧೨. ೧೯೯೮

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

'ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು –'ಆಧುನಿಕ ಜೈನ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು' ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ.

ಈ ಮಾಲಿಕೆಯ ಏಳನೇ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿ 'ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರು' ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಈ ದಿವಂಗತ ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯ ವರದು ಶುದ್ಧ ಶ್ರಮ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಬದುಕು. ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕನಸು ಮನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತ ಒಳಿತನ್ನು ಎಸಗುತ್ತ ಚೊಕ್ಕ ಚೆನ್ನವಾಗಿ ಬಾಳಿದರು. ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಹಾವೇದಾಮಿಯಾಗಿ ಮಿಂಚಿದರು. ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಗಣಿತ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ನಡುವೆ ಮೂರ್ಧನ್ಯಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಗೌರವ ಗಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಗಣಿತ ಪಾಠಗಳು, ಅಂದಿನ ಆಸಕ್ತ ಜನಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಇಂಥ ಮರೆಯಲಾಗದ ಮಹಾನುಭಾವ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಬದುಕು ಬರಹವನ್ನು ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಬರೆದ ಸ್ವರೂಪಿ ಪುಸ್ತಕವು. ಡಾ. ಎಸ್. ಪಿ. ಪದ್ಮಪ್ರಸಾದರು ನುರಿತ ಲೇಖಕರು, ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶಕ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಂಥ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಈ ಮಾಲಿಕೆಯ ತುಂಬ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಈ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರೂ ಆದ ಡಾ. ಎಸ್. ಪಿ. ಪದ್ಮಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ನಾವು ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಸಂತಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನೂ ನೀಡಿ ಈ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೂ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ನಳಿನಿ ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಪಾವನಕ್ಷೇತ್ರದ ಶ್ರೀ ಜೈನಮಠದ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರೇರಕರೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಎಂದಿನಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆ॥ ಸತ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ (ಪ್ರೈ) ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ತುಂಬ ಸಹಕರಿಸಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉದ್ಯಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹಾರೈಕೆ.

। ವರ್ಧತಾಂ ಜಿನಶಾಸನಂ ।

ಬೆಂಗಳೂರು
೨೦. ೧೦. ೨೦೦೧

ಹಂ. ಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ
ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ

ಲೇಖಕರ ನುಡಿ

ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಆಧುನಿಕ ಜೈನ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು' ಎಂಬ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ. ದಯಾಪಾಲಪ್ಪ ಬಾಗಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸಂದಿತು. ನಮ್ಮ ಆಶಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿಯವರ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಬಾಗಿಯವರು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿತ್ತರಲ್ಲದೆ, ತಾವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿಯವರನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹದಿಮೂರು ಜನರಿಂದ ತಂದೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಲೇಖನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿ ತರಿಸಿದರು. ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು ಕೂಡ.

ಮೊದಲು ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಒಬ್ಬರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತುಂಬ ಶುಷ್ಕವೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಿದ್ದಲು ತಮಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಬಾಗಿಯವರು ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹದಿಮೂರು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕವಿಮಿತ್ರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬರೆಯುವಂತೆ ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರಾದರೂ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು, ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಬಾಗಿಯವರಿಂದ ಲೇಖನಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಸೆಟ್ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನೇ ಓದಲು ಕುಳಿತೆ.

ಆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಎಂಥ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುಣ್ಯ ಜೀವವೊಂದರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆ ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿಯವರು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ನಾನು ಬರೆದು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ

ಕಾಲು ಶತಮಾನವೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಲೇಖಕ ಮಿತ್ರರ ಔದಾಸೀನ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ರಚಿಸುವ ಸದವಕಾಶ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಮೊದಲ ಕರಡನ್ನು ಓದಿದ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಬಾಗಿಯವರು, ಅವರ ಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಿನಿಯವರು, ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮೂರ್, ಅವರು ಹಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೃತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರೊ. ಆಮೂರರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಅಂತಿಮ ಕರಡನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಓದಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಗುರುಪ್ರೀತಿ, ಶ್ರೀಯುತ ಅಶೋಕ ಬಾಗಿಯವರ ಶಿಷ್ಯಪ್ರೇಮ ದೊಡ್ಡದು. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೂ ಆದರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಳಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಗೆಸಿಕೊಟ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ, ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನೂ ಇತ್ತು ಈ ಕೃತಿ ಈ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೂರಣ – ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ನೀಡಿದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವಂಥದು. ಹೂವೆಲ್ಲಾ ಅವರದ್ದು, ಮಾಲೆ ಕೋದವನಾನು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞ.

'ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ಸ್ಥಾಪಕರೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಶಿಷ್ಯವತ್ಸಲರೂ ಆದ, ಸಾರ್ಥಕಾಭಿದಾನ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೂ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ. ಹಂಪನಾ ಅವರೂ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಪ್ರೇರಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ, 'ಜೈನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನಾನು ಸದಾ ಋಣಿ.

ಎಂದಿನಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆ|| ಸತ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಪ್ರೈ. ಲಿ. ನವರು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮಧುಗಿರಿ

೧೦. ೯. ೨೦೦೧ ಎಸ್. ಪಿ. ಪದ್ಮಪ್ರಸಾದ್

೧. ಮೊಗ್ಗು ಅರಳಿತು ಹೀಗೆ...

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜ್ಯೆನ ಸಮುದಾಯ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನ ಈ ನಾಡಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದಾಚಾರ್ಯರು, ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯರು, ಕುಮುದೇಂದು ಮುನಿ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕಾದಿ ಖ್ಯಾತನಾಮರಿತ್ತ ಈ ಬದರ್ವ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಆಡಳಿತಗಾರರು ಸಮಾಜ ಸೇವಕರುಗಳನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಯಶಸ್ವಿರಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಆಚಾರ್ಯ ಶಾಂತಿಸಾಗರರು, ಎ. ಶಾಂತಿರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಪ್ರೊ. ಡಾ. ಆ. ನೇ. ಉಪಾಧ್ಯೆ, ಎಂ. ಮು. ಪದ್ಮಮೂರ್ತಿ, ದರ್ವಸ್ಥಳದಮ ಯರ್ಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ, ನಾಡಿಗೆ ಹೊಸ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದರ್ವಕ್ಕೂ ಇಡೀ ನಾಡಿಗೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕೆ. ಬಿ. ಜಿನರಾಜಹೆಗ್ಡೆ, ಎಂ. ಡಿ. ಅಧಿಕಾರಿಯವರಂಥವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಕೀರ್ತಿವಂತರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಖ್ಯಾತ ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರು.

ಬಾಲ್ಯ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ತಮ್ಮ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಭೂಪಾಲ ಬಾಳಪ್ಪ ಬಾಗಿ. ಇವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಕೇಶ್ವರದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿ. ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಲಕರ್ಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ಈ ಗ್ರಾಮ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಹಿಂಗ್ಲಜ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬಲವಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವಿನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರ ಜನನ. ಜನನ ತಾರೀಖು ೧೮. ೯. ೧೮೯೪, ಇಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಶತಕದ ಮೇಲೆ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ.

ಪ್ರೊ. ಭೂಪಾಲಪ್ಪ ಬಾಗಿ ಇಂಥ ಸಾಧಾರಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಯೆನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ತಂದೆ ಬಾಳಪ್ಪ ತಾಯಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಾಯಿ. ಬಾಗಿ ಎಂಬುದು ಮನೆತನದ ಹೆಸರು.

ಬಾಳಪ್ಪ ಬಾಗಿಯವರ ಮನೆ ಮಾತು ಕನ್ನಡ. ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಏಕೋ ಎಳವೆಯಿಂದಲೂ ದುರ್ಬಲ ಆರೋಗ್ಯ. ಎಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವೆಂದರೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬೇರೆಯವರು ಈ ಹುಡುಗನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಭೂಪಾಲ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಆಗಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅವನನ್ನ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಖಿನ್ನತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಂದು ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡ ದಾಖಲೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನ

ಆತ್ಮೀಯ ತಿಯಿ ದು ಸಿಂಡಿಕೊಂಡ ವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಅನ ತರದದಿನ ಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರು. ಈಗ ಅಮೇರಿಕಿಯ ಪಿಟ್ಸ್ ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ ವಾಗಿರು ವ ಅವರ ಮ ಗಳ ಸು.ದಾ ಜೈನ್ ಹೇಳು ವತೆ– ತ ನ ಗಿತ ದೊಡ್ಡ ವನಾದ ಒಬ್ಬ ಹುಡು ಗ ಆ ವಯ ಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತು ಯ ಆತ್ಮೀಯ ತಿಯಿ ದು ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂದು ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳು ತ್ತಿದ್ದ ರು. ದು ರದೃಷ್ಟ ವಶಾತ್ ಆ ಗೆಳೆಯ ಬೇಗ ನಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತೆ.

ಎಳೆಯ .ಬ ೂಪಾಲ ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ತಂಪೆರ ದ ಗೆಳೆಯ ಯ ಾರೆಂಯ ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಗು ರು ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗು ತ್ತಿಲ್ಲ .

ವಿದ್ಯಾ.ಭ್ಯಾಸ :

ಹ ಲಕಣೆ ಗ್ರಾ ಮ ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಗೆ ಸೇರಿ ಪ್ರಾಥ ಮಿಕ ವಿದ್ಯಾ.ಭ್ಯಾಸವನ್ನು .ಬ ೂಪಾಲ ಪೂ ರ್ಣಿಸಿದ. ಅನ ತರ ಹೊಳ ಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂ ಕಿನಲ್ಲಿ ಎರ ಡು ಮ ೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶಾಲಾ ಸಿದ್ಯಾ.ಭ್ಯಾಸ ನ ಡೆಯಿ ತು. ಇವರನ್ನು ಓದು ವತೆ ತು ಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದವರು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರ ಸಿದ್ಧ ಜೈನರೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಾದಿಯ ೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ .ಬೂಪಾಲ ಪ್ಪ ಜೀರಿಗೆಯ ವರು. (ಭೂ.. ಬಾಗಿಯ ವರು ಕೆಲಸಿಯ ವರಿಗ ೂ ಇವರನ್ನು 'ತ ವ ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟ ವರು' ಎಂದು ಗೌರ ವದಿಂದ ನೆನೆಯು ತ್ತಿದ್ದ ರು.) ಆ ಹ ತ ದ ಮು ಗಿಯು ವ ವೇಳೆಗೆ ಇವರ ವಿದ್ಯಾ.ಭ್ಯಾಸ ಅನು ಕ ೂಲತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿ ದು ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ತ ಮ್ಮ ನೆಲೆಯ ನ್ನು ಬದಲಾಯಿ ಸಲು ಇವರ ತಂದೆ ನಿರ್ಧ ರಿಸಿದರು. ಹ ಾಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿದ ಅವರು ಪ್ರ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಾಧಾರ ಣ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗ ಡಿ ಆರ ಭಿಸಿದರು .

ಆಗ ಬೆಳಗಾವಿ ಹೈ ಸ್ಕೂಲಿನ ಲ್ಲಿ ಮ ರಾಠಿ ಕ ಡ್ಡಾ ಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಮೆ ಟ್ರಿಕ್ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಲು ಮ ರಾಠಿಯಲ್ಲೂ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ .ಬ ೂಪಾಲನಿಗೆ ಮ ರಾಠಿಯ ಲ್ಲಿ ಅಭಿರು ಚಿ ಇರ ಲಿಲ್ಲ ವಾಗಿ ಅದೊಂದೇ ವಿಷ ಯ ದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ .ಫೇಲಾದ. ಎರಡು ವರ್ಷ ಹೀಗೆ ಮೆ ಟ್ರಿಕ್‌ನಲ್ಲೇ ನಿಂತ ನೀರಾದ ಈ ಹುಡು ಗ ಈ ಅವ.ಧಿಯ ಲ್ಲಿ ಸು ಮ್ಮನಿರ ಲಿಲ್ಲ . ಕೈಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸಿಕ್ಕ 'ಯ ೂಕ್ಲೀಡಿಯ ನ್ ಜಾ ಮಿ ಟ್ರಿ'ಯ ನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದ. ಇದ ರಿಂದಾಗಿ ಗ ಣಿತದ ಲ್ಲಿ ಹೆ ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಿ ತು. ಆತ ನ ಬದು ಕನ್ನು ರ ೂಪಿಸು ವಲ್ಲಿ ಈ ಸ ದ.ರ್ಭ ಮಹ ತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು .

'ಬಾಲ ಕ ನಾಗಿದ್ದಾ ಗಿನಿಂದ .ಬೂಪಾಲ ಜಾನ ಪದ ಗ ಣಿತ ದಲ್ಲಿ ಹೆ ಚ್ಚಿನ ಆಸ ಕ್ತಿ ತೋರಿಸು ತ್ತಿದ್ದ . ಗ ಣಿತ ದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಗಳನ್ನೂ ಒಗ ಟು ಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಆಗ ಬೇಗ ಬೇಗ ಬಿಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದ ರು. ಇದನ್ನು ಗ ಮ ನಿಸಿದ ಕು ಟು ಂಬದ ಹಿರಿಯ ರೊಬ್ಬರು ಇವರಿಗೆ ಗ ಣಿತ ದಲ್ಲಿ ಹೆ ಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಭೆ ಇರು ವುದನ್ನು ಗು ರು ತಿಸಿದ್ದ ರ'– ಎಂದು ಅವರ ಮ ಗಳ ಸು.ದಾ ಬರೆಯು ತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ 'ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾಗಲು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ (ಬೆಳಗಾವಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ)' ಎಂಬ ಆದೇಶ ಆಗಿನ ಮುಂಬಯಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಆಗ ಭೂಪಾಲ ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ. ಹೀಗೆ ಭೂಪಾಲ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾದದ್ದು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸರ್ದಾರ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಮೂಲಕ. (ಸು.೧೯೧೪)

'ಮಗ ಮೆಟ್ರಿಕದವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದೇ ಸಾಕು. ಮುಂದೆ ಅಂಗಡಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಲಿ' ಎಂಬುದು ತಂದೆ ಬಾಳಪ್ಪಣ್ಣನವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲವಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಕೂಡ. ಆದರೆ ಮಗನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಯಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ತುಂಬ ವಿರೋಧಿಸಿದ ಈ ಮಗ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ಕಾಲೇಜ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಪುಣೆಯ ಫರ್ಗ್ಯೂಸನ್ ಕಾಲೇಜ ಆಗ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾಲೇಜಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿತ್ತು. ಭೂಪಾಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಣಿತವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಿಷಯವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿ. ಎ. ಪದವಿ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದ. ಆಗ ಆ ಕಾಲೇಜಿನ ಪರಿಸರವು ಹಸಿರು ಮರ, ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲೇಜಿನ ಪರಿಸರವು ಹಸಿರು ಮರ, ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿದ್ದ ಆಕೃತಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ದೂರವಾಗಿತ್ತು. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದ ವಾಕಿಂಗ್ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಭೂಪಾಲನ ಆರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮವೂ ಬೆಳೆಯಿತು.

ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಿಂದ ಹಣ ಕೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ತನ್ನ ಖರ್ಚಿನ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬೇರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಟ್ಯೂಷನ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜ ಓದುವ ಗಣಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವಂತ ಗಣಿತ ಗ್ರಂಥಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಕಲಿತು ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆದ ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಅಮೂರ ಅವರು ಆ ದಿನಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ 'ಕಾಲೇಜಿನ ವಾಚನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಗ ಇರುತ್ತಿದ್ದುವು ವಿದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕೆಲವೇ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅವಾದರೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಂಥವು.”

ಇಂಥ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ, ಬಳ್ಳಾಲನಿಗೆ ಗಣಿತದ ಹುಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫರ್ಗ್ಯೂಸನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಖ್ಯಾತ ಗಣಿತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ರ್‍ಯಾಂಗ್ಲರ್ ಪರಾಂಜಪೆಯವರಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿತ್ತು. ಇದು ಬಹುಶಃ ಬಾಗಿಯವರಿಗೆ ಇಡೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲೆ ರ್‍ಯಾಂಗ್ಲರ್ ಪರಾಂಜಪೆಯವರಿಟ್ಟಿದ್ದ ಭರವಸೆ ಎಷ್ಟು ನಿಜವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಬಳ್ಳಾಲನು ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿ ಆಗಿ ಬರೆದ ಗಣಿತ ಪುಸ್ತಕವು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರ ಮೂಲಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಪರಾಂಜಪೆಯವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿದ ಪರಾಂಜಪೆಯವರು ತುಂಬ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು

ಬಿ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾಲ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದ. ‘ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರು ಗಣಿತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿ. ಎ. ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆ ಪಡೆದದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಧನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರಸಭೆ ಅವರಿಗೆ ಪೌರಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿತು’ ಎಂದು ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮೂರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದೊಂದು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪರೂಪದ ಸಮಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಗಣಿತ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಇಡೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕೆಲವೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಗಳಿಸಿ ತಂದ ತನ್ನೂರಿನ ಹೈದನಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಪುರಸಭೆಯು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿತು. ಈ ಬಗೆಗಿನ ಖಚಿತ ವಿವರಗಳು ಇಂದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೧೯೨೦ ರ ಏಪ್ರಿಲ್–ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಆ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ವೇಳೆ ಬಳ್ಳಾಲನಿಗೆ ಜರಿಪೇಟವೊಂದನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ತೊಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿ

ಬಿ. ಎ. ಆದ ಬಳಿಕ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರು ಧಾರವಾಡದ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರೆಂದು ನೇಮಕಾತಿ ಆಯಿತು. (ಎಂ. ಎ. ಆದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು

ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಿದ್ದ ಷ ರು ಗಳ್ಲಿ ಬಿ. ಎ. ಅದು ವರನ್ನೇ 'ನ ಂತರ ಎಂ. ಎ. ಮು ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂಬ' ಷ ರತ್ತು ಹಾಕಿ ಹೀಗಿ ಸೇ ವಿ ಸಿಕೊಳ್ಳು ವ ರ ೂಡಿ ಆಗ ಇತ್ತು) ಇದಾದದ್ದು ೧೯೨೦-೨೧ ರಲ್ಲಿ . ತಾತ್ತು ನಿವೃತ್ತರಾಗು ವವರೆಗೂ ಬಾಗಿ ದು ಡುದ್ದ ಅಲ್ಲೇ. ಆ ಕಾಲೇಜು ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ದು ಡುವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರೊಬ್ಬರು.

ಎಂ. ಎ. ಪದವಿ

ಬಿ. ಎ. ಮುಗಿಸಿ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಾಗಿ ಅವರು ಅನಂತರ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿತ ಎಂ. ಎ. ಗೆ ಸೇರಿದರು. ಮುಂಬಯಿಯ ಹೀರಾಚಂದ್ ಗುಮಾನ್ ಜಿ ಜೈನ್ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ನಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂ. ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ತಮ್ಮ ನೌಕರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜ ಆಗ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗೋವಾ- ಕಾರವಾರ - ಮಂಗಳೂರುಗಳಂಥ ದೂರ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಗವಾನ್ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಸೇರಿ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿ ಎಂಬ ಗೌರವದ ಅಭಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗಿಯೇ ಪಾತ್ರನಾದ ಪಿಲೆ ಮಾಲ ವೈವಿಧ್ಯವಯುಳ್ಳ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅದು ರೂಪುಗೊಂಡ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಯಿತು. ಆ ವಾತಾವರಣ ಅವರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು - ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠಾವಂತಿ ಬೋಧನೆಯಿಂದ, ಗಳಿಸಿದ ಖ್ಯಾತಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ, ಸೌಹಾರ್ದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ.

ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜ ಎಂದರೆ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಮ್ಮೆ - ಅವರು ಅದರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೇ ಆಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ! ಈ ಕಾಲೇಜ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳೆಯ ಕಾಲೇಜಗಳಲ್ಲೊಂದಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಈ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪನಕ್ಕಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಗೆ ತುಂಬ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವ ಈ ಜನ ತಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅದನ್ನೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದುದು ಇಂಥ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾತಾವರಣವೇ. (ಪ್ರೊ. ಸ. ಸ. ಮಾಳವಾಡ ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆ 'ದಾರಿ ಸಾಗಿದೆ' ಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ಆ ದಿನಗಳ ಅತ್ಯಂತ

ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ) ಭಾಗಿಯವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇಂಥ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರೊ. ಭಾಗಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು **Made for each other** ಎನ್ನುವಂತಿತ್ತು.

ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೊ. ಭಾಗಿ ಅವರ ಸಾಧನಾ ಸ್ಥಳ ಹಾಗು ರಂಗಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದವು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಗ್ರಂಥರಚನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಧಾರವಾಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನ ಇತರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರು. ತೋಟ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುಯೋಗ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಮೇಲೆ ತಾವು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ನಿಜವಾದ ಗುರುವಾದರು, ಧಾರವಾಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. 'ಜೈನರಿದ್ದರೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಭಾಗಿ ಸರ್' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಭಾಗಿ ಸರ್' ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೀವ ಮಾಗಿದ ಹಾಗೆ –'ಭಾಗಿ ಅಜ್ಜಾ' ಎಂಬ ಗೌರವದ ಅಭಿಮಾನದ ಸಂಬೋಧನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದರು. ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ವಾಳ್ವೇಕರ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ–

'ಪ್ರೊ. ಭಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸರಳ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಗುಣವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಧಾರವಾಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗೌರವಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ಹೆದರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆ, ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಪ್ಪಟ ಗಾಂಧೀವಾದಿ. ಅವರೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೈನ. ಸೌಮ್ಯ, ಮೃದುಭಾಷಿ. ಮಾತು, ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾರಾದರೂ ನಗೆಚಟಾಕಿ ಹಾರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಆನಂದಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೊದಲಿಗರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಘಟನೆ ಒಂದು ನಗೆಚಾಟಿಕೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ."

ಇಂಥ ಪ್ರೊ. ಧನಪಾಲಪ್ಪ ಬಾಳಪ್ಪ ಭಾಗಿಯವರ ಬದುಕು ಆರಂಭವಾಗಿ ಒಂದು ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದು ಈ ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಪರಸುಮಾತ್ರಿಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮಾಡೋರದ ಹಾಗೆ!

೨. ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥ

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಅಂದಿನ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಮದುವೆಯಾದದ್ದು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಬಾಲ್ಯಕಾಲದ ಅಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನ ಆರಂಭವಾದದ್ದೂ ತಡವಾಗಿ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಅವರು ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. (ಆರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಉನ್ನತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಗಿನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳು, ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮೂರು ವರ್ಷದ್ದು, ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಫೇಲಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಳೆದದ್ದು ಹೀಗೆ ೬+೮+೩+೨= ೧೯ ವರ್ಷಗಳು)

ಮುಂದೆ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದ ದೀರ್ಘ ವಾಕಿಂಗ್ ಅಭ್ಯಾಸ, ವಯೋಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದೇ ವರ್ಷ ಕಳೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೃಢಕಾಯರಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರದು ಜನ್ಮತಃ ಆಕರ್ಷಕ ಸ್ವರೂಪವೇ. ಬಿಳುಪಾದ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ಗೋಧಿ ವರ್ಣ. ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾದ ಮುಖಚಹರೆ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು ಅವರು.

ಇಂಥ ರೂಪದ ಬಾಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬಿ. ಎ. ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದರು. ಇವರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯ ಹೆಸರು ಕುಸುಮಾವತಿ. ಈ ಮದುವೆ ನಡೆದದ್ದು ೧೯೧೫–೧೬ರಲ್ಲಿ. ವರನಿಗಿಂತ ವಧು ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಳು. (ಜನನ: ೧೮೯೯)

ಕುಸುಮಾವತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಪತ್ರಾವಳಿ' ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. ಈಕೆ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಈಕೆಯ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾದ ಸಾವಂತಪ್ಪ ಪತ್ರಾವಳಿಯವರು ಈಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಭೂಪಾಲನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಎಳೆಯಲ್ಲೇ ಗುರುತಿಸಿದವರೂ ಅವರೇ. ಕುಸುಮಾವತಿಯನ್ನು ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಮೊಳೆತದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ. ಹೀಗಾಗಿ, ಆಕೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಾಗಲೇ (ಆಗಿನ ಕಾಲದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ) ಭೂಪಾಲನೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮದುವೆಯಾಯಿತು.

ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕುಸುಮಕ್ಕನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮನೆತನಸ್ತ್ರೀಯರ ಎಲ್ಲ ಸುಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ದಯೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಇವೆಲ್ಲ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು.

ಅದೇನು ಯೋಗಾಯೋಗವೋ - ಭೂಪಾಲ - ಕುಸುಮಾವತಿಯರದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ಅನುರೂಪ ಸ್ವಭಾವದ ಜೋಡಿಯಾಯಿತು. ಇವರ ಸಂಸಾರ ಶುರುವಾದದ್ದು ಮದುವೆಯಾದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ೧೯೨೦ ಅಥವಾ ೧೯೨೧ರ ಆರಂಭ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಅದು ಬಾಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬಿ. ಎ. ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಸಂದರ್ಭ. ಸರ್ಕಾರಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಬೇಡಿದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸಾರ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರಿದ್ದೂ ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿಯೇ.

ಕುಸುಮಾವತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವದ ಗೃಹಿಣಿ. ಪತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆವ ಸತಿ. ದುರ್ಬಲರು. “ಆರಂಭದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಮಲೇರಿಯಾ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು”- ಎಂದು ಇವರ ಮಗಳು ಸುಧಾ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಂದ, ಬಂಧು ಬಳಗದವರಿಂದ 'ಕುಸುಮಕ್ಕ' ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಹಿಳೆ ಸುಮಾರು ಐದು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ನೀರೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿದರು. ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇವರ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಹುಕಾಲ ಇವರ ಸಂಸಾರದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಮಾಳವಾಡರು 'ಕುಸುಮಕ್ಕ ಆದರ್ಶ ಗೃಹಿಣಿ. ಬಾಗಿಯವರಿಗೆ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಳಿನ ಮೂಲಕ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ದನಕರುಗಳಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ದೇಖರೇಖಿಯ ಕೆಲಸವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳು, ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ, ಅ (ಬಾಗಿಯವರು ಬಹುಬೇಗನೇ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.) ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಕೈತೋಟದ ಕೆಲಸ. ಯಾವುದನ್ನೂ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಭಾರವೆಂದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಳವಾಡರೇ ಮುಂದುವರಿದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ –

“ ಬಾಗಿ ದಂಪತಿಗಳು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿರಿಯರು. ಆದರೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅಂತಃಕರಣದ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನನಗೆ ಹತ್ತಿರದವರಾದರು. ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಆದ ಬಾಗಿಯವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.”

ಇವರ ಮನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಧಾರವಾಡದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಖಂಡ ರಾಯಪ್ಪಣ್ಣ ಪತ್ರಾವಳಿಯವರು ಈಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ತಂಗಿಯಂತೆ ಮಮತೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರತಿ ಬೆಳಗಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ

ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಈಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಮಗಳು ಸುಧಾ ಈಗಲೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಅಕ್ಕಿಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದರಂತೆ.

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನ, ಶಿಷ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಬಾಗಿಲ್ಕರ ಮನೆಯ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಆನಂತರ 'ಸನ್ಮತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು – ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಕುಸುಮಕ್ಕನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಧಾರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಳವಾಡರು ಇದನ್ನು ನೆನೆದು ಎದೆತುಂಬಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ– 'ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಸರಳ ಸಾದಾ ಸಂತೃಪ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದರು. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಪರಂಪರಾಗತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಸೌ. ಕುಸುಮಕ್ಕ ಇವರಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಬಾಗಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿ ಅವರ ಸುಖಶಾಂತಿಯ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ರೂಪುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. "ಅಪ್ಪಾ ಅವರ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವ್ವಾ ಅವರದು ಸಿಂಹ ಪಾಲಿದೆ"– ಎಂದು ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸೊಸೆ ನಯನಿ ಅತ್ತೆಯ ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿ ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳು

ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು–ಎರಡು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಅಜಿತ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೯೨೨ ರಲ್ಲಿ. ಎರಡನೆಯವರು ಮಗಳು ಸುಧಾ (೧೯೨೮); ಮೂರನೆಯ ಮಗ ಅಶೋಕ. ಈ ಮೂವರೂ ಬಾಗಿಲ್ಕರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅರಳಿದರು. ಸುಧಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಅಶೋಕ (೧೯೩೪).

ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಕಂಡ ಬಾಗಿಲ್ಕರ ಕಿಲತ್ತು ಶಿಷ್ಯರು. ಗೆಳೆಯರು ಇವರು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿರುವುದು ಹೀಗೆ. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಸಿ. ಡಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ನೆನಪು ಹೀಗಿದೆ

" ಈ ಮಕ್ಕಳು ತುಂಬ ತುಂಟರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರೂ ಧೀರರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ಇವರನ್ನು ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಜೈನಧರ್ಮ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು."

ಮ ಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಹಜ ಬದು ಕು ಕ ಡೆಗೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರ ದ ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀ . ಬಾಗಿಯ ವರಿಗೆ ತು ಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿತ್ತು. 'ಸಹ ಜಾಹಾರ, ಹಾಲು ಹ ಣ್ಣುಗಳ ಸೇವಿಯಿಂದಾಗಿ ಮ ಕ್ಕಳು ದೃಢಕಾಯ ರಾಗಿದ್ದ ರು. ರೋಗಾದಿಗ ಳು ಅವ ರ ಪ ಸಿರು ಬಳಿ ಸು ಳಿಯು ತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಆ ದಿನ ಗಳಲ್ಲಿ ಅವ ರ ಪ ಸಿರು ಸ ಮೀಪ ದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸು ತ್ತಿದ್ದ ಶಾಂತಕ್ಕ ಮ ಳು ವಾಡ ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ.

ತ ಮ್ಮ ತು ಯಾಟಗ ಳಿಂದಾಗಿ ಮ ಕ್ಕಳು ತ ಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೇ ಅಪಾಯ ವಾಗು ವಂಥಹ ಕೆಲ ಸಗಳನ್ನ ಮ ಾಡು ವದುಂಟು . ಎಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚ ರದಿಂದ ಕಾದರೂ ಇಂಥ ವು ಆಗಾಗ ಘಟಿಸು ತ್ತವೆ. ಇಂಥ ದೇ ಘ ಟನೆಯೊಂದು ಕಿರಿಯ ಮ ಗ ಅಶೋಕ ಚಿಕ್ಕ ವ ನಾಗಿದ್ದಾ ಗ ನ ಡೆಯಿ ತು. ಅದ ನ್ನು ಶ್ರೀಮ ತಿ ಸು ಧಾ ನೆನ ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಾರೆ.

" ಆಗ ಅಪ್ಪಾ ಅವ ರು ವನಿಕಟ್ಟಿಸು ತ್ತಿದ್ದ ದಿನ ಗಳು. ಫ ಕೀರಪ್ಪ ಎಂಬೊಬ್ಬ ವಾಚ್ ಮ ನ್ ಅಲ್ಲೇ ಷೆ ಡ್ ನಲ್ಲಿದ್ದ. ಹಿಂಬಾಗ ದಲ್ಲಿ ಸ ಣ್ಣ ನೀರಿನ ಟ್ಯಾ ಕ್ ಇತ್ತು. ಫ ಕೀರ ಪ್ಪ ಮ ಗುವಾಗಿದ್ದ ಅಶೋಕ ನನ್ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಈ ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್ ನಲ್ಲಿ ಬೀಳ ಲಿದ್ದ ಅಶೋಕ ನನ್ನ ಫ ಕೀರ ಪ್ಪನೇ ಕಾಪಾಡಿದ."

ಮ ಕ್ಕಳು ಒಳ್ಳೆಯ ವರಾಗಿ ಸರಿದಾರಿಯ ಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯು ತ್ತಾರೂ ಒಂದು ಸು ದೈವ. ಶ್ರೀ . ಬಾಗಿ ದ ಂಪತಿಗಳು ಆ ಭಾ ಗ್ಯವನ್ನ ಪ ಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ರು. ಮ ೂವರು ಮ ಕ್ಕಳೂ ಚೆನ್ನಾ ಗಿ ಅಭ್ಯಾ ಸ ಮ ಾಡು ತ್ತಾ ಬೆಳೆದರು. ಅಭ್ಯಾಸ ಹ ಾಗೂ ನ ಡವಳಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ಸ ರ ತು ಯ ಬಿಗಿ. ಅಶೋಕ್ ಬಾಗಿಯ ವರು ತ ಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ ದ ದಿನ ಗಳನ್ನ ನೆನ ಪು ಮ ಾಡಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಾ ಅಪ್ಪಾ ಅವ ರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ.

" ಅವ ರೊಬ್ಬ ನಿಷ್ಠು ರ ತಂದೆ. ಇತ ರೊಂದಿಗ ೂ ತ ತ್ವಗಳಿಗೆ ಸ ಂಬಂಧಿಸಿ ದ ಂತೆ, ನಿಷ್ಠು ರವಾಗಿಯೇ ಇರು ತ್ತಿದ್ದರು . ಅವ ರ ಈ ನಿಷ್ಠು ರತೆ ನ ಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಲೋಚಿಸು ವಂತೆ,ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರ ಮ ವಹಿಸುವ ಂತೆ ಮ ಾಡು ತ್ತಿತ್ತು."

ಇದೇ ಅಶೋಕ ಅಭ್ಯಾಸ ದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಬಾಗಿಯ ವರು ಇವ ರನ್ನ ಹೇಗೆ ತಿದ್ದಿ ದರೆಂಬು ದ ನ್ನು ಅವ ರೇ ಒಂದೆಡೆ ವಿವ ರಿಸಿದ್ದಾ ರೆ–

'ನಾನು ಐದ ನೇ ಫಾರಂ (ಈಗಿನ ಒಂಬತ್ತನೇ ತ ರಗತಿ) ಓದು ತ್ತಿದ್ದಾಗೊಮ್ಮೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಲ್ಲಿ ನ ೂರಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಹ ದಿನೈದು ಅಂಕ ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ . ಆಗ ಅಪ್ಪಾ ನ ನ್ನನ್ನ ಚೆನ್ನಾ ಗಿ ಬೈದ ರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿದಿನ ನಾನು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದದ್ದು , ಪ ತ್ರ ಬರೆದ ದ್ದು , ಸಂಕ್ಷೇಪ ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಇತ್ಯಾ ದಿ ಎಲ್ಲವ ನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸು ವ ಕಡ್ಡಾಯ ಆರ ಂಭ ವಾಯಿ ತು. ಆ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ನ ವ ಗೆ ಹಿಗ ಟೆಸ್ಟ್ ಪೇಪ ರ್ ಇದ್ದ ವು. ಅವಷ್ಟು ನ್ನೂ ಬೇಸಿಗೆ ರ ಜೆಯ ಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಲ ಾಯಿ ತು. ಅಪ್ಪಾ ಅವ ರೇ

ಅದನ್ನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಾನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅವರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ.'

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಂಡಿಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ತಿದ್ದಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಮಾದರಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವರ ಈ ನಿಷ್ಠುರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರು ಆಗಾಗ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಇವರನ್ನು 'ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. (ಮುಂದೆ 'ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು' ಅಧ್ಯಾಯ ನೋಡಿ).

ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆಯುವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠುರರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಎಚ್ಚರಗಳಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಶೋಕನಿಗೆ ಟೈಫಾಯ್ಡ್ ತಗುಲಿತು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಟೈಫಾಯ್ಡ್ ಎಂದರೆ ಸಾವೆಂದೇ ನಂಬಿಕೆ. ಅದು ಅವರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ. ಕಾಯಿಲೆ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆ ಬಳಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ತರಗತಿಗಳ ಹೊರತು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಹಾಸಿಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿತ್ತು.

೪೨ ದಿನಗಳ ನರಳಾಟದ ಬಳಿಕ ಅಶೋಕ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು. ಆಗ ಬಾಗಿಯವರು ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

'ವಜ್ರದಷ್ಟು ಕಠೋರ, ಕುಸುಮದಷ್ಟು ಕೋಮಲ'ವಾಗಿತ್ತು ಬಾಗಿಯವರ ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಅವರ ಬದುಕಿನಿಂದ ಹೆಕ್ಕಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರೀತಿವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಶಿಸ್ತಿನ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದರು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳಾದರು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸುಧಾ ತಂದೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಬಿ. ಎ. (ಗಣಿತ) ಮುಗಿಸಿ ಎಂ. ಎ. (ಗಣಿತ) ಮುಗಿಸಿದರು. ವಿವಾಹವಾದ ನಂತರ ಪತಿ ಡಾ. ಸುಖಾನಂದ ಜೈನ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆನಡಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಆಕೆ ಟೊರಾಂಟೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆನಡಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಆಕೆ ಟೊರಾಂಟೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ **Modern Mathematics** ನಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್ಸಿ. ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ೭೨ ವರ್ಷದ ಅವರು ಈಗ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪಿಟ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಅಜಿತ್ ಬಾಗಿ ೧೯೯೭ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಕುಟುಂಬ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರೊ. ವತ್ಸಲಾ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು (ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರ ಮಗಳು: ಬಾಗಿ ಸರ್‌ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ)" ಇವರ ಸುಖಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಜಿತ, ಸುಧಾ, ಅಶೋಕರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠತೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಸರಳತೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮನೆ

'ಆಸ್ತಿಯ ಭಾಗ್ಯಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಅದು ಹೇಗೆಹೇಗೋ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಕೊಂಡದ್ದೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಅವರ ಮೂರೂ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಕೊನೆಯ ಮಗ ಅಶೋಕ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದ. ಅವರ ನಾಲ್ಕು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪೈಕಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು, ಹಣವನ್ನೂ ತರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಯಾರಕರು ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ನಿಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಆ ಮೂಲದಿಂದಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದರೂ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಡೆ ಅವರ ಗಮನ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಗೆ ಬೇರೆಯವರು ನಿಮಿತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಬದುಕಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೇ ಆಯಿತು.

ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಎನ್ನುವವರು ಆಗ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ರೆವೆನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಸರ್ ಅವರನ್ನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಲ್ಲವರು. ಅವರೊಂದು ದಿನ ಸೀದಾ ಬಾಗಿಯವರ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಳಮಡ್ಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸೇರಿ ಒಂದು ಲೇ-ಔಟ್ ಅನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಾದಿರಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಬೆಲೆ ಕೇವಲ ಒಂಭೈನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು (ಈಗ ಆ ನಿವೇಶನದ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೂ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಬಹುದು) ಹಣ ಬೇಕಾದರೆ ತಾವೇ ಸಾಲ ಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದರು.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಹೋಗಿ ಆ ಜಾಗ ನೋಡಿಬಂದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯ ಕಡೆ ಬಂದಂತೆ ಇಳಿಜಾರಾದ ಒಂದು ನಿವೇಶನ ಅವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿತು. ಒಂಭೈನೂರು

ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಖರೀದಿಸಿದರು. ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸೆಂಟುಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ನಿವೇಶನ.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರಿಗೆ ಆಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಸಿಕ ವೇತನ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಖರ್ಚುಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಇವರ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ಅನುಮಾನವಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಆಗ ೧ ತೊಲಕ್ಕೆ (೧೨ ಗ್ರಾಂ) ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಮಾರಿದರಂತೆ. ಅಷ್ಟು ಸೋವಿಯ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದುವಂತೆ.

'ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಇತ್ತು. ಮನೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಯೋಚಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಹಜಾರ, ದೊಡ್ಡ ಕೋಣೆಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಕಿಟಕಿಗಳು, ಸೆಪ್ಟಿಕ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಇರುವ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲ ಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಟಿಕ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು'- ಎಂದು ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಬಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಶಾಲದ ಹಳೆಯ ಮನೆ ಈಗಲೂ ಬಹುಪಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ (೧೯೫೪) ಆಗಿನ ಬಜೆಟ್ ಕೇವಲ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳದ್ದು. ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಅಷ್ಟು ಹಣ ಹೊಂದಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರಿಗೆ ಆಗ ತುಂಬ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

“ಅವು ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಯ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಫಕೀರಪ್ಪ ಎಂಬಾತನನ್ನು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ವಾಚ್ ಮನ್ ಆಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವನು ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ” ಎಂದು ಮಗಳು ಸುಧಾ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಫಕೀರಪ್ಪನೇ ಮಗ ಅಶೋಕನನ್ನು ಉಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಪ್ರಕರಪ್ಪ ಕೊನೇವರೆಗೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸೇವಕನಾಗಿ ಉಳಿದ. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅವನು ದುರ್ಬಲನೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವನೂ ಆದ. ಆಗಲೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಆತನಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಈ ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿದರು. ಅದು ೭೦–೮೦ ಅಡಿ ಆಳವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವುದು ತುಂಬ ತ್ರಾಸದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಬಾಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಗಣಿತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಒಂದು **Double Pulley** ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೆತ್ತಲು ಅಳವಡಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದರಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸಲು ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅವರೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ತೋಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಧಾ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಮಾಳವಡ್ಡಿಯ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ (ಇಂದಿನ ಗೋಪಾಲಪುರ)ಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಯಲು ಜಾಗವನ್ನು ಹೂಹಣ್ಣುಗಳ ತೋಟವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸೇಬು, ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಹುಳಿ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಪೇರಲೆಗಳು, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಟೊಮ್ಯಾಟೋ, ಸ್ಟ್ರಾಬೆರಿ, ಬಾಳೆ, ಪಪ್ಪಾಯಿ, ನಿಂಬೆ, ಬದಾಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮರಗಳು, ಬಟರ್‌ಫ್ರೂಟ್–ಒಂದೇ ಎರಡೇ; ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಋತುಗಳು ಹಣ್ಣುಬಿಡುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅವರು ದೂರದೂರದಿಂದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಸದಾಕಾಲ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಿಗುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಯೋಚನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಪುಣೆ ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಅದೇ ರೀತಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಹೂಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೂದೋಟವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಅವರು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳದ್ದೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗವಿತ್ತು. ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಟನ್ ರೋಸ್‌ಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ್ದವು. ಇವರೇ ಕೊಟ್ಟ ಸಸಿಯಿಂದ ಸಮೀಪದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಮಾಳವಾಡ ದಂಪತಿಗಳೂ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. "ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿದ್ದೆವು ಅಷ್ಟು

ದೊಡ್ಡ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ”– ಎಂದು ಶಾಂತಕ್ಕ ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಾ ಆ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪುಷ್ಪ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿಯವರಿಗೆ ಹಲವು ಬಹುಮಾನಗಳು ಬಂದವು. ಬಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರು ತೋಟ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇಡೀ ಧಾರವಾಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ‘ಆ ಪರಿಸರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪಿಗೆಗಿಂತ ತುಂಬ ಭಿನ್ನವಾದ, ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಹೂಗಳನ್ನ ಬಿಡುವ, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಮಳ ಬೀರುವ ಜಾತಿ ಸಂಪಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಅವರು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ತಂದು ಬೆಳೆಸಿದರು’ ಎಂದು ಮಗಳು ಸುಧಾ ಈಗಲೂ ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೂರದ ಪಿಟ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಾನು ನಲಿದಾಡಿ ಬೆಳೆದ, ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ನೆನೆದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ್ದ ಈ ಗುಲಾಬಿಗಳು, ಕಂಪು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದಂತೆ. ಸೋಯಾಬೀನ್ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಂಡರಿಯದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇಂದಿಗೆ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋಟೀನ್ ಕೊಡುವ ಹಿರಿದು ಸೋಯಾಬೀನನ್ನು ತಂದು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಈ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿಯವರು ತುಂಬ ಕಲಿತರು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ತರಗತಿಯ ಓದು, ಬೋಧನೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವವಾಗಿತ್ತು. ಬದುಕನ್ನ ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸುಖವಾಗಿಟ್ಟರು. ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ತಿಂದು ಮಿಗುವಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು. ಸುಂದರ ಪರಿಸರವೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದರು.

“ಅವರು ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಕಸಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಡಾ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಲಗಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನ ತಿನ್ನಿರಿ, ಎಂದು ಅವರು ನಮಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು’ ಎಂದು ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಾ ಶಾಂತಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ದಾಟಿದ ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮುಂದುವರಿದು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕೆದಕಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಎರಡು–ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು –ಶಾಂತಕ್ಕ ದಿನಾಲೂ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಣ್ಣಿನ ಸುಗ್ಗಿ ಇರುತ್ತದೋ ಆಗ ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪಪ್ಪಾಯಿ, ಚಿಕ್ಕು, ಪೇರಲ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮಂಗ ಚಹಾ ಕಾಫಿ ಬಾಳ ಕುಡಿಯಬ್ಯಾಡ್ರಿ’– ಎಂದು.

ಹೇಳಿಕೊಡದ್ದ ಒಕ್ಕಲುತನ

ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಆಸಕ್ತಿ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಿತು. ಸಹಜವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಅವರ ಆಸೆ ಮಣ್ಣಿನ ಜೊತೆಗೇ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಅವರನ್ನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ನಿವೃತ್ತಿ ತೀರ ಸಮೀಪವಾದಾಗ, ಅಂದರೆ ೧೯೮೭ ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹನ್ನೆರಡು ಎಕರೆ ವಿಸ್ತಾರದ ಒಂದು ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು. ತದನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣಿನ ಹೊಲ ಕೊಂಡರು. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಧಾರವಾಡವು ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಶುಷ್ಕ ಕಾಲದ ಬೆಳೆ ಹಾಗೂ ಮಳೆಗಾಲದ ಬೆಳೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು–ಜೋಳ, ಗೋಧಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಹೆಸರು, ಗುರೆಳ್ಳು ಮೊದಲಾದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಗಾದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆ ಬೇಕು.

ತಮ್ಮ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದರು. ಧಾರವಾಡ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆದ ಮೊದಲಿಗರು ಅವರು. ತಮ್ಮ ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾಲ್ಕು ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನ ಹಚ್ಚಿದರು. "ಅವು ನನಗಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ" ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲ ವರ್ಷ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಪಾಠಗಳನ್ನ ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಬಾಗಿಯವರು ಆನಂತರ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ ಬರುವುದಿದ್ದಾಗ ತಾವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂಢಿಸಿದ ಹೊಲ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಬಹುದೆಂದು ಕಳವಳಗೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೃಷಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಅದನ್ನು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ರೈತನಿಗೂ ಖುಷಿಯಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರು ಒಬ್ಬ ಸಜ್ಜನ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ, ಪತಿಯಾಗಿ, ತಂದೆಯಾಗಿ ಬಾಳಿದರು. ಲೌಕಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಾರ್ಜಿತ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೀಡಿದರು. ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜ ಜೀವನವನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯಷ್ಟೇ ಸರಳವಾಗಿ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಪೂರ್ಣತೆಯೊಡನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದನ್ನ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಮಿತ ದುಡಿಮೆ, ಶ್ರಮಗೌರವ, ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ–ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಯಶಸ್ವೀ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಾಂಶಗಳು.

ಇ. ಗಣೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಇಡೀ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ (೧೯೨೦-೧೯೪೯) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾಲೇಜು ಎನ್ನಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ (ಅದು ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಸ್ ಎಂದು ವಿಭಾಗಗೊಂಡಿದ್ದು (೧೯೪೫ ರಲ್ಲಿ) ಗಣಿತ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರೊ. ಗೋಪಾಲಪ್ಪ ಬಾಗಿಯವರ ಶಿಷ್ಯ ಬಳಗ ದೊಡ್ಡದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ (ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಅಮೂರ ಅವರು) ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು (ಉದಾ: ಡಾ. ಮಹಾವೀರ ಲಗಾರೆ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕಲಬರ್ಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ) ಅನ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಪುಣೆ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ, ಮುಂಬೈನಂಥ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲೂ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನೆಲೆಸಿರುವರು. ಈಗಾಗಲೇ ಅರವತ್ತು ದಾಟಿರುವ, ಅಧ್ಯಾಪನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳಿಸಿರುವ ಇಂಥ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಸುಳಿದಾಡುವ ಒಂದು ತಣ್ಣನೆಯ, ಸಿಹಿಯಾದ ನೆನಪೆಂದರೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರದ್ದು; ಅವರ ಬೋಧನ ಶೈಲಿಯದ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದನ್ನ ಕಲಿತೆವೆಂಬುದು; ಇವರೆಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಈ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರು.

“ಬಹಳ ಜನ ಗಣಿತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ತಾವು ಕಲಿತದ್ದನ್ನ, ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಈ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ತಾವು ಕಲಿಸಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸಂಶೋಧಕನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ನಾವಿನ್ಯತೆಯನ್ನ ತಂದುಕೊಂಡು ಸುಲಭವೆನ್ನಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವರು”- ಇದು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಕಲಿತು ಆನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಣಿತ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇರಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಣಿತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಉನ್ನತಿಗೇರಿ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಅಮೂರ ಅವರು, ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಬೋಧನ ಶೈಲಿಯನ್ನ ನಿರೂಪಿಸುವ ರೀತಿ.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಎಂದರೆ- ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳನ್ನ ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ವಿದ್ವತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲ. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ಆಗಿದ್ದವರು. ಬಾಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಬಿ. ಬಿ. ಕಣವಿ ಅವರು (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆದ ಇವರು ಆನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಹುದ್ದೆಗೇರಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಈಗ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ) ಹೇಳುವಂತೆ -‘ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕ, ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತ ಎಂದು ಇತರ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ತು

ಫೂ ರ್ವ್ಣಬಾವಿತಾಯ ನಾಕಿ ಇಲ್ಲ ದಿ ಯ ಮ ಶ್ಷ ಕಸೂಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡು ತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, 'ಒಪ್ಮ್ ಶ್ಷ ಕನಾದವನ ಜೀವನದ ದ್ದಕ್ಕೂ ಕಲಿಕ ನಾಗಿರು ತ್ತಾನೆ'– ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗೆ ಅನು ಗು ಣವಾಗಿ ಇರು ತ್ತಿದ್ದ ರು. ಆದ್ದ ರಿಂದಲೇ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳು ತ ಮ್ಮ ಶ್ಷ ಕರ ಬ್ಗ್ಗ ಅಪಾರ ಗೌರ ವ, ಅಬಿಮ ನಾ ಹೊಂದಿರು ತ್ತಿದ್ದ ರು. ಅಂತೆ ಯೇ ,ಬರುವೂ ಇರು ತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಶ್ಷ ಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವ ರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ರು..."

ಇಂಥ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರು ಂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ರೀತಿಯು ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲ ವೋ ಎಂಬ ದನ್ನು ಪಾಠ ಹೇಳು ವ ಕೊನೆಯ ಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಗಳನ್ನ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿ, ಉತ್ತರ ಪಡೆದು, ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳಿಗೆ ತ ವ ಗೆ ತಿಳಿಯ ದ ವಿಷ ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಪ ಡೆಯುಲು, ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡು ತ್ತಿದ್ದ ರು. ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ವರದಾನ ವಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ–ಅನ್ನ ಶ್ಷ ಕರು ಬಾಗಿಯವರಂತೆಯೇ ತ ಮ್ಮ ತ ಮ್ಮ ವಿಷ ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರ ವೀಣರಾಗಿದ್ದ ರೆಂದು ಪಿಲ್ ಬಾಗಿಯ ವರ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಏನು ಎನಿಸುತ್ತ ವದ ಸಹ ಜ ಈ ಮ ನಾಗೆ ೦ ಡಾ. ಕ ಣಮಿಯ ವರೇ ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ–

'ಅವರ ರೀತಿ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಸ ಮೀಪ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಗಳು ಅವರನ್ನ ಕೆಲ ವ ಟ್ಟಿಗೆ ಇತರ ಶ್ಷ ಕರಿಂತ ,ಬೀನ್ನ ವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳು ಕಾಣ ವ ಂತೆ ಮ ನಾಡಿದ್ದ ವು. ಅವರ ಉಡು ವು ಹಾಗೂ ಸರಳ ಜೀವನದಿಂದಾಗಿಯ ೦ ಅವರು ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾ ಯ ರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನ ನಾನು ಇಂದಿಗ ೦ ಗೌರ ವದಿಂದ ಸ್ಮ ರಿಸು ತ್ತೇನೆ.'

ಹೀಗೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯ ವರನ್ನ ಗೌರ ವದಿಂದ ಸ್ಮ ರಿಸು ವ ಅವರ ಹ ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ತು ಯ ದೊಡ್ಡ ದ್ದ.

'ವಿಷ ಯ ದಲ್ಲಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ನಿರ ೂಪಣೆಯ ಲ್ಲಿನ ಸ್ಪಂತಿಕೆ, ಅಂತಃ ಕರಣ, ಸರಳತೆ, ಶಿಷ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಅವರ ಹಳಿಗೆಯ ಕಡೆಗೇ ಸದಾ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟಿ ರು ವ, ತ ತ್ವನಿಷ್ಠ ಬದುಕು – ಇವು ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿನೋದ ವೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಬೋಧನಶೈಲಿಕ್ಯ ಒಂದು ,ಬಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ಷ ಕನಲ್ಲಿ ಈ ವಿನೋದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲ ದಿ ಹೋದರೆ ,ಬೋಧನೆ ಶುಷ್ಕ ವಾಗು ತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಾ ಪನಕ್ಕೆ ಸಜೀವತೆ ಬರು ವುದೇ ಅದರಲ್ಲಿನ ಲಾಲಿತ್ಯ ದಿಂದ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯ ವರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದ್ದ ರಿಂದಲೇ ಈ ಗು ಣವನ್ನೂ ತ ಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಲ್ಲಿ ,ದಾರಾಳ ವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿ ಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಗು ರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ರೂ ಅದನ್ನು ಲಘು ವಾಗಿ ಪ ರಿಗಣಿಸಿ ನಗು ತ್ತಲೇ ಪಾಠ ಮ ನಾಡು ವ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ವ ನ ೂಲಹ ರಿ ಅವರ ಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರ ಈ ಗುಣಗಳೇ ಅವರನ್ನ

ನಾವು ಈಗಲೂ ಓವರ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ಪಯಿ ಜೀಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಸಿಸಿರುಯ ಪಠ ಮಾಡಿದೆ'– ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಎಂ. ಪೂಜಾರ ಅವರು. ಅವರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ –'ಅವರ ಬೋಧನೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ವೈಟ್ ಸ್ಕೇಲು ಹಿಡಿದು ಜಾಮಿಟ್ರಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಚಿತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಾಗ ಪಾಠ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. **This is my own proof of the theorm'** ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.' ಈ ಎಚ್. ಎಂ, ಪೂಜಾರ ಅವರು ಉತ್ತರ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್ಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಧಾರವಾಡದ ಜೆ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆದರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಹಾ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕನ ಲಕ್ಷಣವೇ ಅದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ತೊಂದರೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವರು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಎಂ. ಪೂಜಾರ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ :

'ನಮಗೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅವರೆಂದಿಗೂ ತಕ್ಷಣ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅನುಪಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ **' What you have to do is, to take a pen and papers. Sit at a table and solve, solve till you get a solution'** ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಇದು ಮೋಜಿನ ವಿಷಯವೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಅವರು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಫಲರಾದಾಗ ನಮಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆನಂದ, ಧನ್ಯತೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಅವರೇ ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನಮಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ತಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರೊ. ಸಿ. ಡಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಧಾರವಾಡದವರಾಗಿದ್ದು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವವರು. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಅವರು. ಲಂಡನ್ನಿನ 'ರಾಯಲ್ ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಯ ಗೌರವ ಸದಸ್ಯರೂ ಹೌದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾದವರು ಅವರು. ಇವರು ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದು, ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ತಲ್ಲೀನತೆಯನ್ನೂ, ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರೊ. ಪೂಜಾರ್ ಅವರಂತೆಯೇ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

‘ಅವರು ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ಒಂದು ಉದ್ದ ಗಜಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿವರಣೆಯ ಶೈಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನ **(riders)** ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಸಹಜವಾಗಿ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರು (ನಾವು) ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲದ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಲಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ತರಗತಿ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾ **‘ You monkeys’, ‘You donkeys’** ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನ ಛೇಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವರೇ ಅವರು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದು ಅವರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಡೋ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶೈಲಿಯ ಉಡುಪು. ವೈಟ್ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಅಂಗಿ, ಕೋಟ, ಟೈ, ಷೂ ಮತ್ತು ಬಿಗಿಯಾದ ಪೇಟ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯದ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಖಾದಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಒಲಿದರು. ಟೈ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ಕ್ಲೋಸ್ ಕಾಲರ್ ಕೋಟ ಬಂದಿತು. ಪೇಟದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಟೋಪಿ ಬಂದಿತು. ಹೊಸಗನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಸಿನೆತ್ತರಿನ ಹರೆಯದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಬದ್ಧವೃತ್ತಿ ಪರಿಶ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವಗಳಿದ್ದರೂ ‘ಒಂದಿಷ್ಟು **modern** ಆಗಿ ಈ ಸರ ಇದ್ದರೆ ಏನು ಕಷ್ಟ? ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ; ಅವರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರಲೇ ಆ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವರನ್ನ ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ನೆನೆದು ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಎಂ. ಪೂಜಾರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಅನೇಕ ಸಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೋಜೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನ ಹೆಸರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ಗದರಿಸಿ, ಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಅವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಎಂದಿಗೂ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಭಾವನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಪ್ರತೀಕಾರ ಭಾವನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಅವರು ತಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದೇ ಹಾಗೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹುಡುಗಾಟಗಳನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಉದಾಸೀನನಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಳೆಯರು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಎಳೆಯರೇ. ಹಣ್ಣೆಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ’ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಗಾದೆ. ಹರೆಯದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ಲಕ್ಷಣ ಅದು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಅದನ್ನ ನಗುತ್ತಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು. ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ತಿದ್ದಿದರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನರಿತು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಾಗಿ ಸರ್ ಅವರ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮೂರರು (ಇವರು ಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಆಮೂರರ ತಮ್ಮ) ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗಣಿತ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರನ್ನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಆಗಿನ್ನೂ ದೊರೆಯದಿದ್ದುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ೧೯೫೫ ರಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್ಸಿ (ಗಣಿತ)ಗೆ ಸೇರಿದ ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮೂರರು ಆಗ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಆ ತರಗತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹೊಸದರಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಎಂ.ಎಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅಂಕಗಳೆಷ್ಟು ಎಂದು ಕೇಳಿದರಂತೆ. ಇದ್ದ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಾವು ಪಡೆದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಮೂರನೇ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಾಸಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ಪ್ರಾಂಜಲವಾಗಿ ಹೇಳಿದರಂತೆ – 'ಮಿತ್ರರೆ, ನೀವಿನ್ನಾದರೂ ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದು, ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರಿ. ಈ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ವ್ಯಾಸಂಗ ನಿಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟವಾದೀತು'. ಈ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿದ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ತರಗತಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟರಂತೆ. 'ಕೊನೆಗೂ ಆ ಕೋರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರು ನಾವು ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಾತ್ರ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರೊ. ಆಮೂರ ಅವರು.

ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿದರೂ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಈ ಸಲಹೆಯ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ತುಂಬ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೆನಿಸಿದ ಗಣಿತದಂಥ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲೇ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಅಂಕ ತೆಗೆದವರು ಕಠಿಣ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವಿದ್ದರೂ ಬರೀ ಉಮೇದಿನಿಂದ ಆ ಕೋರ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ಆ ವಿಭಾಗವಾದರೂ ಅಷ್ಟೆ – ಸೇರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೊರತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇಂಥ ದುರ್ಬಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಆ ಕೋರ್ಸನ್ನು ಮುಗಿಸಲೂ ಆಗದೆ, ಹಣ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಹತಾಶರಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ನೌಕರಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಕ್ಷೇಮದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಆನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸಹ ಬಾಗಿ ಸರ್‌ಗೆ ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲೇ 'ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಸರ್' ಎಂದಿರಬೇಕು.

ಇಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು.

ಎಸ್. ಪಿ ನಾಳ್ವೀಕರ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆಗ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ಬಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಗಣಿತ ಕಲಿತಿದ್ದರು. ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ

ಒಳ್ಳೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಇಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಪಿ. ಯು. ಸಿ. ಗೆ ಸಮನಾದದ್ದು) ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್‌ಗಳು ದೊರೆತವು. ಆಗ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದರು. ಅವರ ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ನಂತರ ಆ ಯುವಕನನ್ನು ಕೇಳಿದರು – "ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಿ?"

ವಾಳ್ವೇಕರ ಹೇಳಿದರು – 'ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಸ್‌ಸಿ ಹಾಗೂ ಎಂ. ಎಸ್‌ಸಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ'.

ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗಣಿತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಬಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಹೇಳಿದರು – 'ಗಣಿತ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿಗೆ ಈಗ ಒಳ್ಳೆ ಡಿಮ್ಯಾಂಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ'.

ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಾ ವಾಳ್ವೇಕರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – 'ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ನಾನು ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡೆ. ಅವರ ಸಲಹೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಲಾಭ ನೀಡಿತು. ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಸ್‌ಸಿ. ಎಂ. ಎಸ್‌ಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಆನಂತರ ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಮಾಡಿ ನಂತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿ ನಿವೃತ್ತನಾದೆ. ಎಂಥ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬುದ್ಧಿವಾದವಾಗಿತ್ತು, ಅವರದ್ದು! ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಋಣಿ.'

ಇದೇ ಡಾ. ವಾಳ್ವೇಕರ ಅವರು ಎಂ. ಎಸ್‌ಸಿ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡು ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಕೆಲಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಇವರ ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿ ಅವರೆಂದರಂತೆ – 'ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಓದಿದ್ದು. ನೀನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತೀ'.